

Zundertse dahlia's, Achtmaal in de genen, op Ettense grond

Zundertse dahlia's, Achtmaal in de genen

Zundert is niet alleen bekend als de geboorteplaats van Vincent van Gogh maar ook vanwege het jaarlijkse **bloemencorso**

De schitterende praalwagens worden voorzien van **kleur** door het oprikken van duizenden bloemen van de **Dahlia**. Deze sierplant behoort tot de **Composieten** familie en is in vele **kleuren** ook te zien in de **Beleeftuin** van de Menmoerhoeve

Waarom zijn er zo veel kleuren Dahlia's?

De **Dahlia** heeft elk kleur chromosoom **achtmaal**, terwijl andere planten er maar twee van hebben. Hierdoor kan de Dahlia veel meer **kleurenmengsels** maken.

Wat kleurenrijkdom betreft is de Dahlia net als Vincent van Gogh een echte winnaar

Dahlia's, jullie mogen stoppen

In de Van Gogh Beleeftuin op de Menmoerhoeve is er een kleurrijk veld ingericht met zo'n soorten dahlia's. Deze soorten zijn speciaal aangeplant in de Beleeftuin door de mensen van het bloemencorso in Zundert om aandacht te geven aan deze voor onze streek zo belangrijke cultuurplant. De dahlia vormt het middelpunt bij het grootste bloemencorso ter wereld dat al 90 jaar in Zundert wordt georganiseerd. Zundert is ook de geboorteplaats van Vincent van Gogh en op die manier is er een culturele link tussen de dahlia uit Zundert en de Van Gogh Beleeftuin in Etten-Leur. In 1888 schilderde Van Gogh 'Bloementuin'. Hierin zitten ook dahlia's. Hij beschreef ze ook in zijn brieven.

Het bloemencorso in Zundert

“Jullie mogen stoppen” is de legendarische kreet waarmee de winnaar van het bloemencorso wordt aangekondigd. Tijdens de slotparade van de twintig deelnemers langs de hoofdtribune is er slechts één die hier daadwerkelijk mag halthouden om tot winnaar te worden uitgeroepen. Dit moment ontketent een enorme uitbarsting van vreugde bij de winnaars, genaamd de Zundertse Jubel.

Maandenlang is er met man en macht gewerkt aan de handmatig voortgedreven praalwagens die voorzien van grote aantallen opgetikte dahlia's enorme rijdende, kleurrijke kunstwerken vormen. In totaal worden er miljoenen dahlia's gebruikt door alle deelnemende praalwagens die elk tot wel 20 meter lang kunnen zijn. De twintig rivaliserende partijen zijn afkomstig uit de verschillende Zundertse buurtschappen. Zij strijden om de eer en de eeuwige roem in een sfeer die wordt omschreven als “corsokoorts”. Dit unieke evenement staat sinds 2021 op de UNESCO lijst van immaterieel cultureel erfgoed. In 2015 stond het corso in het teken van het 125ste sterfjaar van de beroemdste Zundertenaar aller tijden: Vincent van Gogh.

De dahlia

De dahlia is lid van de Composietenfamilie net als de zonnebloem en de paardenbloem. Niet voor niets is de dahlia exclusief gekozen als bloem die op de praalwagens wordt gebruikt. Dit heeft te maken met de timing van de bloei, net voordat het corso wordt gehouden op de eerste zondag in september. De bloemen zijn goed bestand tegen uitdroging zodat ze er mooi uit blijven zien tijdens de parade. Het tikken van de afgeplukte bloemen moet logischerwijs wel zo laat mogelijk gebeuren waardoor het een intensieve 24-uurs bezigheid is die met man en macht wordt aangepakt. De buurtschappen maken complexe kunstwerken met verfijnde kleurschakeringen en zelfs met schaduwwerking. Dit is natuurlijk alleen mogelijk omdat de dahlia in vele kleuren bloeit. Wie weleens een corso heeft bezocht, weet dat dit kleurenpalet overweldigend is.

Kleurrijk palet

Hoe komen al die kleuren van de verschillende dahliasoorten nou tot stand? De kleur van bloemen zoals die van de dahlia wordt veroorzaakt door verschillende kleurstoffen die in de bloemblaadjes zitten. De dahlia maakt deze kleurstoffen zelf aan als de bloem op de plant groeit. Het recept voor het aanmaken van de kleurstoffen ligt vast op de chromosomen (het DNA) van de dahliaplant. Elke soort heeft net een ander recept, wat ervoor zorgt dat de bloemkleur verschilt van soort tot soort. De variatie aan recepten is bij de dahlia uitzonderlijk groot omdat elk chromosoom maar liefst achtmaal voorkomt.

De meeste andere bloemplanten hebben elk chromosoom slechts tweemaal. Hierdoor kunnen die plantensoorten veel minder kleuren aanmaken dan de dahlia.

Kwekers maken hier handig gebruik van door dahlia's met verschillende kleuren met elkaar te kruisen. Soms ontstaat er door toeval een heel nieuw recept met een unieke kleur. Maar hoe zorg je ervoor dat je van die ene nieuwe bloem snel heel veel dahlia's krijgt voor het bloemencorso? Omdat het DNA van de dahlia zo ingewikkeld is, kun je niet zomaar de zaden gebruiken. Uit de zaden groeien namelijk bijna nooit exact dezelfde bloemen. Daarom kweken ze een nieuwe kleur niet via zaad, maar via stekken. Dit begint in het laboratorium met weefselkweek en gaat daarna verder via de knollen. Zo ontstaat er een grootschalige productie van precies dezelfde bloem.

De blauwe dahlia

Er ontbreekt echter één kleur in het palet: blauw. Sommige dahlia's zijn paarsachtig of magenta, maar echt blauw bestaat niet. Soms gebruiken mensen een trucje door een witte dahlia blauwe inkt te laten opzuigen. Maar die kleur heeft de plant dan natuurlijk niet zelf gemaakt. Dat er geen blauwe dahlia's bestaan, komt doordat de plant een speciaal hulpmiddeltje mist om blauw te maken. Dit hulpmiddeltje is een enzym (met de mooie naam flavonoïde-3',5'-hydroxylase) dat de dahlia simpelweg in geen enkel recept heeft zitten. Bloemen zoals het viooltje en het blauwe klokje hebben dit enzym wel.

De dahlia is overigens in goed gezelschap: ook de roos mist deze stof en kan dus nooit uit zichzelf blauw worden. Of er ooit een blauwe dahlia komt, blijft de vraag. Bij de chrysant is het wetenschappers al wel gelukt door een stukje DNA van het blauwe klokje te lenen en toe te voegen aan het recept van de chrysant. Vincent van Gogh zou dit probleem vroeger waarschijnlijk in een handomdraai hebben opgelost: met een paar simpele likjes blauwe verf!

Op 8 augustus 1888, schreef Vincent van Gogh vanuit Arles aan Theo van Gogh:

"Deze verticale kleine boerderijtuin is in werkelijkheid prachtig gekleurd. De dahlia's zijn rijk en donkerpaars, de dubbele rij bloemen is roze en groen aan de ene kant en oranje bijna zonder groen aan de andere kant. In het midden een lage, witte dahlia en een granaatappelboomje, met bloemen van de meest briljante orangerode, geelgroene vruchten, de grond grijs, het hoge riet — 'stokken' — van blauwgroen, de vijgenbomen smaragdgroen, de hemelsblauw, de huizen wit met groene ramen, rode daken. 's Ochtends in de volle zon, 's avonds geheel in de schaduw van de vijgenbomen en het riet."

20 soorten dahlia's in de Van Gogh Beleeftuin

1	Yellow Heaven
2	Cornel Bronze
3	Sandra
4	Black Diamond
5	Purple Fox
6	Pink Cap
7	Salsa
8	Viking
9	Stolze van Berlin
10	My Love
11	Stratos
12	Zundert Mystery Fox
13	White Aster
14	Caramel Antique
15	Polar Ice
16	Wernhout Paars
17	Red Fox
18	Dark Spirit
19	Beatrice
20	Golden Scepter